

GHID DE ELABORARE A TEZEI DE DOCTORAT

TEOLOGIE ORTODOXĂ

A. Etica și tehnica cercetării

- a) Tema de cercetare să fie circumscrisă *ariei de cercetare a coordonatorului*. În situația unor subiecte sau teme care presupun o cercetare interdisciplinară, îndrumarea doctorandului va fi organizată în sistemul co-tutelă.
- b) *Sursele de documentare și aparatul critic* să respecte normele metodologice acceptate în domeniul științelor umaniste, folosindu-se sistemul de citare prezentat în cuprinsul ghidului de față.
- c) Proveniența ideilor sau a textelor preluate literal, parafrazate sau traduse, indiferent de sursă, să fie indicată, fără excepții, în *notele de subsol* și în *bibliografie*. Plagiatul (însușirea ideilor, a raționamentelor, a argumentelor, a textelor altor autori – integral sau parțial – fără creditarea surselor, prin omiterea menționării autorului sau prin insuficienta referire la acesta, prin copiere, parafrizare, traducere, neindicarea citării) duce la respingerea tezei.
- d) *Contribuția științifică a autorului este bine conturată*, acesta poziționând clar propriile rezultate față de stadiul cercetării. Rezultatele cercetării sale trebuie să constituie un aport original la cunoașterea domeniului de cercetare și la buna desfășurare a vieții Bisericii.

B. Redactarea tezei

1. Structura tezei:

Coperta trebuie să conțină următoare informații:

- denumirea oficială a Universității, a Facultății și a Școlii Doctorale de Teologie [alinieri centrală];
- sigla Universității [alinieri centrală];
- mențiunea „Teză de doctorat” [alinieri centrală];
- conducătorul științific: gradul didactic și cel științific, prenume și nume [alinieri la stânga];
- date despre studentul-doctorand (prenume, nume) [alinieri la dreapta];
- locul și anul susținerii tezei [alinieri centrală].

Pagina de titlu repetă informațiile de pe copertă, dar sintagma „Teză de doctorat” va fi înlocuită cu titlul tezei *in extenso* [pagina de titlu este prima pagină din lucrare].

Cuprinsul urmează imediat după pagina de titlu și trebuie să reflecte structura și conținutul lucrării, cu indicarea paginilor capitolelor, subcapitolelor, concluziilor, bibliografiei și anexelor).

Lista abrevierilor trebuie să reflecte abrevierile utilizate frecvent de către autor pe parcursul lucrării (se recomandă folosirea abrevierilor consacrate în Teologia românească).

Introducerea are rolul de a informa asupra scopului și a obiectivelor lucrării. În această parte a lucrării se vor prezenta, pe scurt, următoarele aspecte:

- *încadrarea* lucrării într-un domeniu tematic;
- *scopul și obiectivele generale* ale lucrării: definirea clară și fără echivoc a scopului cercetării, spre a fi puse în valoare atât rezultatele cercetării, cât și modul de argumentare și de construire a discursului științific;
- *stadiul cercetării*: important și obligatoriu atât pentru identificarea nivelului de cunoaștere

și înțelegere a temei, cât și a capacității studentului-doctorand de a se raporta critic față de părerile emise de-a lungul vremii și de a identifica noi oportunități de cercetare;

- *metodologia de cercetare*: clarificarea metodei de abordare și de cercetare a surselor, a fenomenelor religioase și a aspectelor particulare din viața Bisericii;
- *limitele cercetării*. Este recomandat ca tezele de doctorat să nu abordeze teme generale cu arii de cercetare și surse inepuizabile; o cercetare științifică presupune o analiză detaliată asupra unui subiect, motiv pentru care aria de cercetare trebuie să fie determinată cu claritate (în timp, în spațiu, ca aspect liturgic etc.).

Lucrarea propriu-zisă va fi structurată în capitole, subcapitole, paragrafe etc., corespunzătoare diferitelor tipuri de argumente sau idei prezentate. Structura efectivă și modul de împărțire în unități subsecvente aparține studentului-doctorand cu îndrumarea conducătorului de doctorat și a comisiei de îndrumare. Conținutul lucrării va urmări, pe cât posibil, îndeplinirea următoarelor cerințe:

- *paragrafele și subparagrafele* care alcătuiesc lucrarea vor fi structurate într-o înlănțuire logică și trebuie să reflecte conținutul temei abordate, argumentele și sursele folosite. Se recomandă evitarea segmentării excesive a materialului (capitole/paragrafe/subparagrafe);
- *prezentarea informațiilor* (expunerea, frazarea, exprimarea) trebuie să fie clară, concisă, la subiect și corectă din punct de vedere gramatical.

Concluziile conțin prezentarea succintă a principalelor rezultate obținute în lucrare.

- concluziile *nu trebuie să fie simple repetări* sintetice ale unor părți sau capitole ale lucrării;
- se va urmări *confirmarea sau infirmarea tezei* anunțate (pot exista și concluzii negative);
- vor fi menționate și eventuale *probleme deschise*, la care lucrarea nu a dat un răspuns plauzibil;
- se pot face propuneri privind potențiale *direcții de cercetare viitoare*;
- se recomandă *punctarea aspectelor originale și inedite*, ca parte a contribuției personale la progresul cercetării și al cunoașterii temei abordate.

Anexele reprezintă o parte opțională a lucrării, care vine să completeze uneori conținutul acesteia. În anexe se introduc, de obicei, izvoare și texte inedite (doar analizate în cuprinsul lucrării), tabele, hărți, imagini reprezentative etc.

Bibliografia conține lista tuturor surselor de informare utilizate pentru elaborarea lucrării. Credibilitatea unei lucrări este strâns legată de aceste referințe bibliografice, care arată cât este de informat și de avizat autorul cu privire la tema tratată; din acest motiv, este de dorit ca autorii să facă o bună selecție a surselor de documentare.

- În funcție de sursele de documentare, *lista bibliografică* va fi organizată pe categorii, după unul dintre modelele:
 - a) literatură primară (izvoare); literatură secundară (dicționare și enciclopedii, monografii, studii și articole etc.); surse web/online;
 - b) izvoare (inedite și edite); lucrări generale; lucrări speciale; surse web/online;
 - c) izvoare (inedite și edite); lucrări în volum; studii și articole (în reviste și volume colective); surse web/online;
- *Sursele online* vor fi folosite doar în situația în care nu sunt disponibile aceste informații în format edit; vor fi preluate cu maximă atenție, verificându-se calitatea informațiilor. Se recomandă folosirea site-urilor oficiale ale diferitelor instituții, biblioteci sau edituri;
- *Argumentele biblice* vor fi extrase din edițiile oficiale ale Sfintei Scripturi în limba română, publicate cu binecuvântarea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, cu excepția argumentărilor pentru care edițiile critice internaționale sau variante ale traducerilor în limbile moderne sunt absolut necesare.
- Lista bibliografică va fi redată – pe categorii – în *ordinea alfabetică* a autorilor (nume, prenume, titlul lucrării etc.) și fără a se aminti titlurile academice sau profesionale ale

acestora. Exemplu:

1. Păcurariu, Mircea, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, ed. a III-a, vol. I-III, Editura Trinitas, Iași, 2004-2008.
2. Rămureanu, Ioan, Șesan, Milan, Bodogae, Teodor, *Istoria Bisericească Universală*, vol. I, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1987.

2. Formatări:

- *format general*: Word (docx);
- *dimensiuni pagină*: A4;
- *oglină pagină*: 3 cm stânga; 2,5 cm sus/jos/dreapta;
- *font*: Times New Roman;
- *dimensiuni font*: 12 pentru text; 10 pentru notele subsol;
- *spațiere*: 1,5 rânduri la text; 1 rând la notele de subsol;
- *formatare titluri capitole*: cu CAPITALE, **bold** (fără italic sau subliniere), centrat, font de 14, numerotat (cu cifre romane: **I**);
- *formatare titluri subcapitole*: fără CAPITALE, **bold** (fără italic sau subliniere), cu alineat, font de 12, numerotat cu cifre mixte (**I.1.**);
- *formatare titluri sub-subcapitole*: fără CAPITALE, **bold, italic**, cu alineat, font de 12, numerotat cu cifre mixte (**I.1.1.**);
- *formatare text note subsol*: aliniere stânga-dreapta, de la capăt de rând; primul rând dintr-o notă – fără alineat, rândurile următoare – alineate, cu o unitate, spre dreapta.

Exemplu¹⁸:

¹⁸ Ioan Rămureanu, Milan Șesan, Teodor Bodogae, *Istoria Bisericească Universală*, vol. I, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1987, pp. 234-237.

3. Norme de citare:

a. Citarea unei cărți:

La prima citare:

Prenumele și Numele autorului/autorilor, al editorului (edit.) sau al coordonatorului (coord.) ediției, *Titlul și subtitlul operei*, colecția (col.) și *Titlul colecției*, numărul volumului/tomului (vol./tom, redat cu cifre romane – dacă este cazul), numărul ediției (ed., redată cu cifre romane – dacă este cazul), Editura sau „sine nomine” (s.n.), locul editării sau „sine loco” (s.l.), anul editării sau „sine anno” (s.a.), pagina/paginile (p./pp.).

Exemple:

John Bagnell Bury, *A History of the Eastern Roman Empire. From the Fall of Irene to the Accession of Basil I A.D. (802-867)*, MacMillan, London, 1912, p. 30.

Ioan Rămureanu, Milan Șesan, Teodor Bodogae, *Istoria Bisericească Universală*, vol. I, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1987, p. 22.

Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, ed. a III-a, vol. I, Editura Trinitas, Iași, 2004, pp. 122-127.

Michael Schneider, Walter Berschin (edit.), *Ab Oriente et Occidente (Mt 8, 11). Kirche aus Ost und West. Gedenkschrift für Wilhelm Nyssen*, Eos Verlag Erzabtei St. Ottilien, St. Ottilien, 1996, 618 pp.

Olivier Clément et alii, *La douloureuse joie. Aperçus sur la prière personnelle de l'Orient chrétien*, col. *Spiritualité orientale*, ed. II, vol. XIV, Abbaye de Bellefontaine, Bégrolles en Mauges, 1999.

La următoarele citări:

J. B. Bury, *A History of the Eastern Roman Empire*, p. 59.

I. Rămureanu, M. Șesan, T. Bodogae, *Istoria Bisericească Universală*, I, p. 22.

O. Clément et alii, *La douloureuse joie*, pp. 50-53.

b. Citarea studiilor din reviste:**La prima citare:**

Prenumele și Numele autorului/autorilor, „Titlul studiului”, în *Titlul revistei*, serie nouă – SN (dacă este cazul), locul apariției, volumul (plus fascicula – dacă este cazul) sau anul de apariție cu cifre romane (iar în paranteză anul publicării cu cifre arabe), numărul anual (dacă este cazul), pagina/paginile (p./pp.).

Exemple:

Daniel Buda, „Relațiile dintre Biserică și statul armean până la Sinodul de la Calcedon, paradigmă a relației dintre Biserică și stat în general”, în *Revista Teologică*, SN, București, anul XVII (2007), nr. 3, pp. 274-286.

Alexandru Barnea, „Contributions épigraphiques à l’histoire de la ville de Noviodunum”, în *Dacia*, SN, București, anul XIX (1975), pp. 255-261.

La următoarele citări:

Al. Barnea, „Contributions épigraphiques”, p. 257.

c. Citarea unor studii/capitole din lucrări colective:**La prima citare:**

Prenume și Numele autorului/autorilor, „Titlul capitolului/studiului”, în Prenumele și Numele îngrijitorului/coordonatorului ediției (ed./coord.), *Titlul operei colective*, numărul volumului (dacă este cazul), editura sau „sine nomine” (s.n.), locul editării sau „sine loco” (s.l.), anul editării sau „sine anno” (s.a.), paginile care cuprind studiul/capitolul citat (p./pp.).

Exemple:

Milton V. Anastos, „Leon III’s Edict Against the Images in the Year 726-727 and Italo-Byzantine Relations between 726 and 730”, în P. Wirth (ed.), *Polychordia. Festschrift Franz Dölger zum 75 Geburtstag*, Adolf M. Hakkert, Amsterdam, 1968, pp. 5-41.

Alexander Kazhdan, „Theodore of Stoudios”, în Aleksandr Petrovitch Kazhdan et alii (ed.), *Oxford Dictionary of Byzantium*, vol. III, Oxford University Press, New York/Oxford, 1991, pp. 2044-2045.

La următoarele citări:

M. V. Anastos, „Leon III’s Edict Against the Images”, p. 38.

d. Citarea unui articol de ziar:**La prima citare:**

Prenume și Numele autorului/autorilor, „Titlul articolului”, în *Titlul ziarului*, serie nouă – SN (dacă este cazul), locul apariției, anul de apariție cu cifre romane (iar în paranteză anul publicării cu cifre arabe), numărul anual, pagina/paginile (p./pp.).

Exemple:

Gheorghe Cotoșman, „† Dr. Teodor Botiș”, în *Foaia Diecezană*, Caransebeș, anul LV, 1940, nr. 34, p. 2 și nr. 35, pp. 3-4.

***, „Serbările «Astrei» la Arad”, în *Biserica și Școala*, Arad, anul XLVIII (1924), nr. 45, p. 275.

La următoarele citări:

Gh. Cotoșman, „† Dr. Teodor Botiș”, nr. 35, p. 4.
[Redacția], „Serbările «Astrei» la Arad”, p. 275.

e. Citarea de ediții critice / opere clasice:**La prima citare:**

Prenumele și Numele autorului (dacă este cazul), *Titlul operei*, colecția (dacă este cazul), date privitoare la ediția veche și la cea nouă.

Exemple:

Sf. Grigorie Teologul, Ἐπιτάφιος εἰς τὸν πατέρα, παρόντος Βασιλείου, II'-ΙΔ', în *Patrologia Graeca*, 35, 1000-1001.

Aristotel, *Politica*, V, 3-4 (ed. bilingvă, trad. și comentarii de Alexander Baumgarten, Editura IRI, București, 2001, p. 30).

Dante, *Purgatoriul*, XXVII, 40 (trad. de George Coșbuc, ed. îngrijită și comentată de Ramiro Ortiz, Editura Cartea Românească, București, s.a., pp. 51-52).

La următoarele citări:

Sf. Grigorie Teologul, Ἐπιτάφιος εἰς τὸν πατέρα, *PG*, 35, 1001.

Aristotel, *Politica*, V, 3-4 (trad. A. Baumgarten, p. 33).

Dante, *Purgatoriul*, XXVII, 40 (trad. G. Coșbuc, p. 50).

f. Citarea surselor arhivistice**La prima citare:**

Arhiva, numele fondului arhivistic sau al colecției de documente, numele sau numărul și anul dosarului (dacă este cazul), numele sau numărul documentului (dacă este cazul), fila/filele (f.).

Exemple:

Arhiva Facultății de Teologie Ortodoxă din Arad, fond *Profesor Teodor Botiș*, doc. *Meldungsbuch des Studirenden Teodor Botiș*, f. 1-6.

Arhiva Arhiepiscopiei Aradului, fond *Academia Teologică*, dos. *Actele corpului didactic*, doc. *Tabloul funcționarilor consistoriali, profesorilor de Teologie și profesorilor Școalei normale a Diecezei Arad*, f. 1.

Arhiva Arhiepiscopiei Aradului, fond III, dos. 174/1922, doc. 1.257, f. 1-2v.

Serviciul Județean Arad al Arhivelor Naționale, fond *Prefectura Județului Arad (1926-1950)*, dos. 1/1926-1930, f. 4-v.

La următoarele citări:

La o nouă citare, preferabil a se abrevia denumirea arhivei.

AAA, fond III, dos. 174/1922, doc. 1.257, f. 1-2v.

SJAAN, fond *Prefectura Județului Arad (1926-1950)*, dos. 1/1926-1930, f. 4-v.

g. Citarea surselor electronice:**La prima citare:**

Prenumele și Numele autorului/autorilor, „Titlul studiului”, denumirea sursei.

Exemplu:

Sergiu Botiș, „O personalitate a Teologiei arădene – Teodor Botiș (1873-1940)”, <http://aradeni.blogspot.com/2014/01/o-personalitate-teologiei-aradene.html>.

La următoarele citări:

S. Botiș, „O personalitate a Teologiei arădene”.

4. Observații suplimentare:

a) Ghilimelele pentru limba română sunt:

- ghilimelele simple – „...”.
- ghilimelele duble – „... «...» ...”.

b) Dacă citatul este mai mic de 3 linii, trebuie lăsat în interiorul textului, între ghilimele.

c) Dacă citatul este mai mare de 3 linii, trebuie precedat și urmat de câte un rând alb; în acest caz, fontul citatului va fi de 10 puncte și citatul, fără aliniat, va fi plasat mai la dreapta decât restul textului, pentru a fi vizibil. În funcție de specificul doctoral, cu acceptul coordonatorului, citatul – îndeosebi în cazul surselor arhivistice – poate rămâne inserat și în text.

d) Pentru fidelitatea citatelor se recomandă:

- *semnalarea unei elipse* prin inserarea a 3 puncte de suspensie pentru partea omisă din text între paranteze drepte: [...];
- *marcarea interpolărilor sau a clarificărilor* prin paranteze drepte, însoțite de mențiunea: [, subl. ns.] sau [, n. n.];
- *marcarea întregirii textului* prin redarea cuvintelor lipsă între paranteze drepte;
- *semnalarea unei erori evidente* a autorului citat: [sic!].

e) Redarea unor citate din lucrări publicate într-o limbă străină se face doar în traducere în limba română. În situația în care textul original este extrem de important atunci poate fi redat în varianta originală, dar însoțit, în paranteză, de traducere. Este de recomandat ca doar termenii esențiali să fie redați, în paranteză, în interiorul textului tradus în limba română.

f) Cifrele notelor de subsol nu vor fi așezate niciodată după punct (³), punct și virgulă (;³), virgulă (³), semnul întrebării (?³) sau semnul exclamării (!³), ci imediat după ultimul cuvânt și fără spațiu nici după, nici înaintea acestora (credință³) (credință³;) (credință³,) (credință³?) (credință³!). La fel, nu se lasă spațiu liber înaintea acestor semne de punctuație și după cuvintele care le precedă: (credință.) (credință;) (credință,) (credință?) (credință!). Același lucru este valabil și în cazul ghilimelelor: „credință”; «credință».

g) Înainte de „etc.” nu se pune niciodată virgulă!

h) Referințele bibliografice se dau exclusiv în aparatul critic din subsolul paginii (nu în text, între paranteze).

i) Autorii se citează fără titluri academice sau ecleziale. Doar pentru autorii sfinți se acceptă: Sf. (Sf. Vasile cel Mare), iar pentru ierarhi: † († Miron Cristea).

j) Când autorul/autorii, editorul/editorii sau coordonatorul/coordonatorii nu sunt cunoscuți, se vor folosi aceste trei semne grafice: ***.

k) Nu se folosesc *Ibidem*, *Idem*, *op. cit.*, *loc. cit.*, *art. cit.*, *fond cit.* etc.

l) În notele de subsol, dacă există peste trei autori, se specifică doar primul, urmat de prescurtarea latină: *et alii* (și alții). În bibliografia finală vor apărea însă toți autorii.

m) Traducătorii sunt precedați, în notele de subsol, de forma scurtă: „trad.”, iar în bibliografia finală de forma lungă: „traducere de”. La fel editorii, când există și autor, apar în note prescurtat: „ed. de”, iar în bibliografie, complet: „ediție de”.

n) Toate informațiile privitoare la o lucrare publicată într-o limbă străină se redau așa cum apar ele în aceasta. Nu se traduc în limba română: numele autorului/autorilor (la fel, al editorului/editorilor sau coordonatorului/coordonatorilor), titlul lucrării, al colecției, al editurii, al revistei etc. Pentru lucrările tipărite în SUA nu va fi indicat statul, ci doar orașul.

o) Paginile se citează pentru singular: p. 55; pentru plural: pp. 73-75.

- p) Pentru textele antice (surse patristice și filosofice clasice) din edițiile critice se trec coloanele în loc de pagini: 456 a - 457 d.
- q) Nu se adaugă data accesării pentru articolele online.

C. Criterii minimale de acceptare a unei teze pentru susținerea publică

- a) *Titlul* să fie în concordanță cu conținutul tezei și cu aria de specializare a doctoratului. Nu se acceptă titluri generale.
- b) *Tematica și limitele cercetării* să fie clar delimitate. Nu se acceptă teme vaste, generale sau care să se refere la un interval mare de timp.
- c) *Stadiul cercetării* să fie bine cunoscut, iar autorul să se poziționeze critic și argumentat față de opiniile științifice exprimate în lumea științifică. În funcție de subiectul tezei, autorul să cunoască ideile și dezbaterile științifice din fluxul național și internațional al literaturii de specialitate și să își fundamenteze tezele și argumentele și pe titluri din limbile de circulație internațională.
- e) *Metodologia cercetării* să fie adecvată tratării subiectului, să fie explicată în preambulul cercetării și aplicată consecvent pe tot parcursul lucrării.
- f) *Formulările și argumentările* trebuie să fie sobre și obiective. Se va evita stilul poetic, narativ și omiletic. Nu sunt acceptabile remarcile ofensatoare la adresa altor convingeri religioase sau filosofice, ale altor confesiuni, religii, persoane sau grupuri etnice / sociale.
- g) *Concluziile* să nu fie simple formulări rezumative ale conținutului lucrării. Totodată, trebuie să anticipeze viitoare piste / arii de cercetare.
- h) Teza de doctorat trebuie să aibă o *extensiune* de cel puțin 220 pagini (fără bibliografie și anexe).
- i) Autorul trebuie să aibă cel puțin *trei publicații științifice* în reviste indexate în bazele de date recunoscute de CNATDCU în domeniul Teologie. Aceste publicații pot fi referatele susținute în cadrul stagiului de pregătire doctorală, publicate cu menționarea afilierii universitare și numai cu acordul îndrumătorului. Nu se acceptă decât studii deja publicate; nu vor fi luate în considerare adevăruri sau justificări de tipul „acceptat spre publicare”, eliberate de conducătorul de doctorat. În cazul revistelor cu o listă lungă de așteptare, se pot lua în considerare studiile care au fost acceptate spre publicare de către editorii revistei, caz în care se va furniza un cod DOI identificabil.
- j) Autorul trebuie să fi participat cu cel puțin *două comunicări* la manifestări științifice / școli de vară ale doctoranzilor (ca rezultate parțiale ale propriilor cercetări), iar acestea să fi fost publicate în volumele colective ale acestor manifestări.

D. Criterii pentru acordarea calificativelor după susținerea publică a tezei de doctorat

a) Calificativ: „Nesatisfăcător”

Teza nu întrunește criteriile minimale menționate mai sus, prezintă deficiențe serioase în ceea ce privește standardele de calitate, originalitatea, gradul de aprofundare a temei, metodele folosite sau rezultatele obținute, respectiv abateri de la principiile eticii cercetării științifice (inclusiv prin plagiat).

b) Calificativ: „Satisfăcător”

Teza întrunește criteriile minimale de acceptare, dar prezintă deficiențe privind standardele de calitate, gradul de aprofundare a temei, metodele folosite sau rezultatele obținute.

c) Calificativ: „Bine”

Teza este un demers de cercetare corect construit, cu rezultate concludente și utile pentru cunoașterea temei.

d) *Calificativ: „Foarte Bine”*

Teza reprezintă o foarte bună cercetare, cu un discurs argumentat și fundamentat pe o bogată bibliografie națională și internațională, cu rezultate semnificative care contribuie la îmbogățirea cunoașterii în domeniul Teologiei cel puțin la nivel național. Teza aduce o nouă viziune, o nouă abordare a unui subiect cunoscut și dezbătut anterior și contribuie la o mai bună înțelegere a tematicii și a domeniului de cercetare.

e) *Calificativ: „Excelent”*

Teza reprezintă o foarte bună cercetare, cu un discurs argumentat și fundamentat pe o bogată bibliografie națională și internațională, cu un grad foarte ridicat de originalitate, cu rezultate semnificative care contribuie la îmbogățirea cunoașterii în domeniul Teologiei atât la nivel național, cât și internațional. Teza aduce în dezbateră publică o temă sau documente inedite, necunoscute sau neabordate în literatura de specialitate, care contribuie la evoluția cunoașterii și a domeniului.